

150 Χρόνια Εξέλιξης της Χρηματιστηριακής Αγοράς στην Ελλάδα

Αξιότιμε κ. Αντιπρόεδρε της Κυβέρνησης,

Αξιότιμοι κκ. CEOs της Euronext και της Euronext Athens,

Αγαπητοί φίλοι και προσκεκλημένοι,

Είναι ιδιαίτερη τιμή για μένα να παρευρίσκομαι σήμερα στην εκδήλωση για τα 150 χρόνια του Χρηματιστηρίου Αθηνών, του δεύτερου μακροβιότερου χρηματο-οικονομικού θεσμού της χώρας μετά την Εθνική Τράπεζα.

Το 1876, λίγες μόλις δεκαετίες μετά τη γέννηση του ελληνικού κράτους, ιδρύθηκε το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και μαζί του η οργανωμένη κεφαλαιαγορά της χώρας.

Η Ελλάδα βρισκόταν τότε σε περίοδο μετασχηματισμού. Κατασκευάζονταν λιμάνια, σιδηρόδρομοι και μεγάλα έργα υποδομής, ενώ η χώρα επανασυνδεόταν με τις διεθνείς κεφαλαιαγορές

Το Χρηματιστήριο ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1880, με 10 μετοχικούς τίτλους, ένα εταιρικό ομόλογο και 6 ομόλογα του ελληνικού Βασιλείου.

Στη συνέχεια εξελίχθηκε σταδιακά, από χώρος συναλλαγών, σε βασικό μηχανισμό άντλησης κεφαλαίων για το κράτος και τις επιχειρήσεις.

Η ίδρυσή του, που έγινε αμέσως μετά τα Λαυρεωτικά, κάλυψε την ανάγκη κανόνων, διαφάνειας, και αξιόπιστων θεσμών στην αγορά κεφαλαίου.

Στη διάρκεια του επόμενου αιώνα εξελίχθηκε σε μια σύγχρονη οργανωμένη κεφαλαιαγορά με ισχυρούς θεσμούς και κανόνες λειτουργίας.

Η διαδρομή αυτή δεν ήταν γραμμική, όπως και η πορεία της Ελλάδας. Η χώρα γνώρισε πολέμους, οικονομικές κρίσεις, νομισματικές αναταράξεις και δημοσιονομικές δοκιμασίες.

Όμως το Χρηματιστήριο άντεξε και παρέμεινε ο βασικός θεσμός σύνδεσης της ελληνικής οικονομίας με τις κεφαλαιαγορές.

Η εξέλιξη της χρηματιστηριακής κεφαλαιοποίησης ως ποσοστού του ΑΕΠ αποτυπώνει εύγλωττα τον ρόλο του.

- Η σημασία του ήταν μεγάλη ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα, με κεφαλαιοποίηση γύρω στο 35% του ΑΕΠ.
- Υποχώρησε στις μεταπολεμικές δεκαετίες ακόμα και κάτω του 5%, και επανήλθε δυναμικά από τη δεκαετία του 1980 και μετά.
- Σήμερα η κεφαλαιοποίηση είναι περίπου στο 60% του ΑΕΠ.

Το χρηματιστήριο γνώρισε περιόδους ευφορίας αλλά και κρίσεων. Αυτές οι περίοδοι μας υπενθυμίζουν ότι για τον ιδιώτη-επενδυτή, οι κεφαλαιαγορές δημιουργούν μεν πλούτο, αλλά δεν καταργούν ποτέ τον κίνδυνο. Θυμίζω ότι,

- από το ιστορικό ενδοσυνεδριακό υψηλό των 6,484 μονάδων στις 17 Σεπτεμβρίου 1999,
- ο Γενικός Δείκτης βρέθηκε στις 1,500 μονάδες τον Μάρτιο του 2003,
- και στις 471 μονάδες τον Ιούνιο του 2012, στη διάρκεια της πρόσφατης κρίσης (7,3% του peak).

Πέρα από τον ιδιώτη-επενδυτή, για τη χώρα, το Χρηματιστήριο Αθηνών εξακολουθεί να επιτελεί **την ίδια** διαχρονική αποστολή: **Τη μετατροπή της αποταμίευσης σε επένδυση.**

Έτσι σήμερα, η ένταξη του Χρηματιστηρίου Αθηνών στο Euronext

- δεν αποτελεί απλώς μια οργανωτική μεταβολή.
- Αντανakλά μια συνετή και προνοητική στρατηγική επιλογή, που πηγάζει από μια **βαθύτερη πραγματικότητα:**
Ότι οι κεφαλαιαγορές εισέρχονται σε μια νέα εποχή μεγάλων μετασχηματισμών, με **4 μεγάλες προκλήσεις:**
 1. Χρηματοδότηση της ανάπτυξης,
 2. ενοποίηση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών,
 3. υιοθέτηση τεχνολογίας,
 4. γεωπολιτικές ανακατατάξεις.

Η **πρώτη** και σημαντικότερη πρόκληση αφορά τη **χρηματοδότηση της ανάπτυξης.**

Η Ευρώπη διαθέτει σημαντικούς αποταμιευτικούς πόρους. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπολείπεται άλλων μεγάλων οικονομιών στη μετατροπή της αποταμίευσης σε επενδύσεις υψηλής παραγωγικότητας.

Το ζητούμενο για τις επόμενες δεκαετίες δεν είναι απλώς η συσσώρευση κεφαλαίου αλλά η αποτελεσματική διοχέτευσή του προς την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις, που αυξάνουν το αναπτυξιακό δυναμικό της οικονομίας.

Το ίδιο ισχύει και για την Ελλάδα.

- Η πρόκληση δεν είναι μόνο η χρηματοδότηση των μεγάλων και ώριμων επιχειρήσεων.
- Είναι και η χρηματοδότηση των νέων εξωστρεφών εταιρειών, των νεοφυών επιχειρήσεων, της τεχνολογίας, των εξαγωγών και των παραγωγικών επενδύσεων που θα καθορίσουν το οικονομικό πρότυπο της χώρας για τις επόμενες δεκαετίες.

Η **δεύτερη** πρόκληση, μετά τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης, αφορά την **ενοποίηση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών.**

Η Ευρώπη εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται όχι μόνο από έλλειψη πλήρους Τραπεζικής Ένωσης, αλλά και από κατακερματισμένες κεφαλαιαγορές, διαφορετικά εποπτικά καθεστώτα και περιορισμένη διασυνοριακή κινητικότητα κεφαλαίων.

- Οι τράπεζες θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη χρηματοδότηση της οικονομίας.
- Όμως οι σύγχρονες οικονομίες χρειάζονται και ισχυρές κεφαλαιαγορές.
- Η τραπεζική χρηματοδότηση και οι κεφαλαιαγορές δεν είναι ανταγωνιστικές. Είναι συμπληρωματικές.

Η ενοποίηση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών αποτελεί συνεπώς στρατηγική αναγκαιότητα.

Μεγαλύτερη ενοποίηση σημαίνει βαθύτερη ρευστότητα, χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης και περισσότερες επενδύσεις.

Η **τρίτη** πρόκληση είναι **τεχνολογική**.

Ο μεγαλύτερος ανταγωνιστής των χρηματιστηρίων του μέλλοντος ενδέχεται να μην είναι κάποιο άλλο χρηματιστήριο.

Πιθανόν να είναι οι νέες ψηφιακές πλατφόρμες συναλλαγών και τα εναλλακτικά περιβάλλοντα διαπραγμάτευσης, που διεκδικούν όλο και μεγαλύτερο μερίδιο της διεθνούς ρευστότητας

Για τον λόγο αυτό, το βασικό ζητούμενο για τα οργανωμένα χρηματιστήρια είναι να παραμείνουν ο τόπος όπου **συγκεντρώνεται η ρευστότητα** και πραγματοποιείται η **αξιόπιστη ανακάλυψη** των τιμών.

Διότι η ρευστότητα αποτελεί το ισχυρότερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε αγοράς.

Ταυτόχρονα, **λόγω τεχνολογίας**, δεν αλλάζει μόνο ο ανταγωνισμός, αλλά **μετασχηματίζονται και οι ίδιοι οι τίτλοι διαπραγμάτευσης**.

Η ιστορία των κεφαλαιαγορών είναι μια διαδοχή αποϋλοποιήσεων:

- από το χειρόγραφο συμβόλαιο πήγαμε στη χάρτινη μετοχή,
- από τη χάρτινη μετοχή πήγαμε στην ηλεκτρονική καταχώριση
- και τώρα πάμε στα tokenized assets. Το tokenization δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως απειλή αλλά ως η επόμενη φάση της εξέλιξης των χρηματοπιστωτικών υποδομών.
- Και το Digital Euro θα μπορούσε στο μέλλον να αποτελέσει το φυσικό μέσο διακανονισμού αυτής της νέας αγοράς.

Παράλληλα, η **τεχνητή νοημοσύνη** μεταβάλλει ήδη τον τρόπο λειτουργίας των αγορών. Μειώνει το κόστος επεξεργασίας της πληροφορίας, διευρύνει την πρόσβαση των επενδυτών στη γνώση, και βελτιώνει τη διαδικασία λήψης επενδυτικών αποφάσεων.

Οι αγορές του μέλλοντος δεν θα είναι απλώς ψηφιακές. Θα είναι και περισσότερο **ευφυείς**.

Υπάρχει, όμως, και μια **τέταρτη** πρόκληση, η οποία ίσως αποδειχθεί η πιο καθοριστική.

Οι κεφαλαιαγορές αποκτούν πλέον και **γεωπολιτική σημασία**.

Η Ευρώπη καλείται να χρηματοδοτήσει ταυτόχρονα

- την τεχνολογική της αυτονομία,
- την ενεργειακή της μετάβαση,
- τον ψηφιακό της μετασχηματισμό
- και την ενίσχυση της αμυντικής της ικανότητας.

Και σε έναν κόσμο αυξανόμενου διεθνούς ανταγωνισμού, η οικονομική ισχύς, η τεχνολογική πρωτοπορία και η στρατηγική αυτονομία συνδέονται περισσότερο από ποτέ με την **ικανότητα μιας ηπείρου να κινητοποιεί τα δικά της κεφάλαια**.

Γι' αυτό οι κεφαλαιαγορές δεν αποτελούν πλέον απλώς χρηματοοικονομικούς θεσμούς. Αποτελούν θεσμούς ανάπτυξης, καινοτομίας και στρατηγικής ισχύος.

Κυρίες και κύριοι,

Πριν από εκατόν πενήντα χρόνια το Χρηματιστήριο Αθηνών συνέδεσε την Ελλάδα με τις διεθνείς ροές κεφαλαίων της εποχής του **ατμού, των σιδηροδρόμων και του τηλεγράφου**.

Σήμερα, ως μέλος του Euronext, καλείται να συνδέσει την Ελλάδα με την Ευρώπη της καινοτομίας, της τεχνητής νοημοσύνης, της πράσινης μετάβασης και των ενοποιημένων κεφαλαιαγορών, μια Ευρώπη που επιδιώκει όχι μόνο μεγαλύτερη ευημερία αλλά και μεγαλύτερη στρατηγική αυτονομία.

Στο μέλλον,

- Η τεχνολογία θα αλλάξει.
- Οι τίτλοι θα αλλάξουν μορφή.
- Οι αγορές θα μετασχηματιστούν.

Όμως η αποστολή για τα χρηματιστήρια θα παραμείνει η ίδια: Να μετατρέπουν την αποταμίευση σε επένδυση.

Πριν από 150 χρόνια, το Χρηματιστήριο Αθηνών δημιουργήθηκε για να κατευθύνει τα διαθέσιμα κεφάλαια προς τις επενδύσεις που είχε ανάγκη μια νέα χώρα.

Σήμερα, η πρόκληση παραμένει η **ίδια**.

Η μακροχρόνια ευημερία των κοινωνιών δεν προκύπτει μόνο από την αποταμίευση ούτε μόνο από την κατανάλωση.

Προκύπτει όταν η αποταμίευση μετατρέπεται σε παραγωγικές επενδύσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα της οικονομίας.

Αυτός ήταν ο ρόλος των κεφαλαιαγορών πριν από 150 χρόνια. Αυτός είναι ο ρόλος τους σήμερα.

Να μετατρέπουν την αποταμίευση σε επένδυση, την καινοτομία σε παραγωγικότητα και τις ιδέες σε ευημερία.

Σας ευχαριστώ.